

УДК 316.3 : 323.1 (091) (477.83–25) “1944/2000”

Костянтин КОНДРАТЮК
Львів

ЗМІНИ ЕТНОСОЦІАЛЬНОГО СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ ЛЬВОВА (1944–2000)

Внаслідок Другої світової війни етносоціальний склад населення Львова зазнав суттєвих змін. Найчисельніші раніше польська та єврейська громади міста втратили провідне значення. Українці стали домінуючою за чисельністю національною групою, яка формувалася завдяки процесу урбанізації та переселенню до Львова осіб з інших регіонів УРСР. Органи радянської влади скеровували в Західну Україну фахівців з різних областей СРСР з метою прискорити інтеграцію регіону. У Львові швидко зростала частка російського та єврейського населення. У зв'язку з індустріалізацією, націоналізацією виробництва докорінно змінилася соціальна структура населення міста. Провідну роль у ній, згідно з радянською ідеологією, мало відігравати робітництво, натомість інтелігенції відводилося другорядне місце. На керівних посадах у Львові непропорційно великою була частка росіяні і євреїв. В умовах радянської дійсності українська інтелігенція міста зазнавала ідеологічного тиску та була основним об'єктом репресій.

Ключові слова: Львів, етносоціальний розвиток, радянізація Західної України, інтелігенція.

У роки Другої світової війни чисельність населення Львова різко зменшилася. Якщо в 1940 р. у місті проживало 397 тис. жителів, то на час визволення від німецької окупації – тільки 149 тис.¹ За роки війни суттєві зміни відбулися в етносоціальній структурі населення. В довоєнний час населення міста складалося з кількох досить великих етнічних груп з багатим національно-культурним життям і значними відмінностями в соціальній структурі та сферах зайнятості. Переважну більшість населення довоєнного Львова становили поляки та євреї. Тому майже повне винищення гітлерівцями євреїв Львова особливо позначилося на національній структурі його населення. На осінь 1944 р. місто за національним складом переважно стало польським. Незважаючи на зміну свого політичного статусу, поляки продовжували відігравати провідну роль у соціальній структурі населення Львова. Вони становили значну частку науково-освітньої інтелігенції міста, а також – робітників і службовців, зайнятих у промисловості, зв'язку та транспорті².

¹ Радянський Львів. 1939–1955: Документи і матеріали. Львів, 1956. С. 249.

² Терлюк І. Місто Львів: етносоціальний склад населення у перші післявоєнні роки // Львів: історія, населення, культура. Тези доповідей та повідомлень українсько-польської наукової конференції 18–20 травня 1994 р. Львів, 1994. С. 53.

Однак таке становище тривало недовго. У вересні 1944 р. в Любліні була підписана угода між урядом Української РСР та Польським Комітетом Національного Визволення про евакуацію українців з Польщі і поляків із західних областей України. Москва і Варшава аргументували цю акцію перед Заходом як вияв гуманізму, бажання припинити будь-які українсько-польські міжусобиці. Переселяючи поляків, радянський уряд прагнув запобігти створенню серйозної опозиції в особі польської національної меншини й відкрити шлях для переселення в західні області УРСР росіян і громадян іншої національності для здійснення політики радянзації та русифікації. Своєю чергою, переселення українців із Польщі ліквідувало для Москви небезпеку появи за межами СРСР осередку активної української еміграції. Тогочасному польському уряду, керованому Москвою, виселення українців давало можливість знайти місток єднання з неприхильно налаштованими до нього широкими колами польської громадськості, яка здебільшого підтримувала цю акцію. Угода передбачала нібито добровільне переселення. Але насправді відбулося примусове виселення сотень тисяч сімей. Парадоксально, однак збройна боротьба УПА була вигідною для польського уряду з точки зору мотивації його дій у національній політиці. Адже вона давала можливість обґрунтувати відмову від політичних форм і методів урегулювання проблеми. За короткий термін (з 15 жовтня 1944 р. до серпня 1946 р.) з території Польської держави в Україну було переселено 125 949 українських сімей (497 682 особи)³. Невелика кількість переселених українських родин була розміщена у Львові та у прилеглих до міста районах.

Одночасно з переселенням українців відбувалась евакуація поляків. На кінець листопада 1944 р. з Львівської області підлягало переселенню 162 тис. польських громадян⁴. Більшість поляків (24 180 родин або 84 681 особа), які проживали в області, зосереджувались у Львові. Значна кількість польського населення проживала у приміських зонах. Так, у Винниківському районі налічувалося 3 790 польських родин (14 413 особи), Сокільницькому – 2 759 родин (11 244)⁵. Польське населення не бажало залишати край, який вважало своєю батьківщиною, а тим більше Львів, який поляки розглядали як bastion польської культури на “східних кресах”. До того ж, польські підпільні організації, очолювані Армією Крайовою, повели агітацію проти переселення.

З метою пришвидшення виїзду поляків і ліквідації польського підпілля, радянські владні структури вдалися до погроз та репресій. У доповідній записці Львівського обкому КП(б)У на ім'я Микити Хрущова від 13 січня 1945 р. зазначалося, що внаслідок проведеної операції органами НКДБ станом на 9 січня

³ Безсмертя. Книга пам'яті України. 1941–1945 / Головна ред. колегія: І. О. Герасимов (голова), І. Т. Муковський, П. П. Панченко (заступники голови), Р. Г. Вишневецький (відп. секр.). Київ, 2000. С. 573.

⁴ Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО), ф. П–3, оп. 1, спр. 68, арк. 18–19.

⁵ Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. XX ст. Документи, матеріали, спогади / Відп. ред. Ю. Сливка. Львів, 1996. Т. 1: 1939–1945 рр. С. 332.

1945 р. у Львові було заарештовано 772 польських громадян, у тому числі 14 професорів, 21 інженер, 6 лікарів, 5 священників⁶. На зборах польської інтелігенції міста секретар Львівського обкому партії Іван Грушецький заявив, що поляки нарівні з українцями будуть мобілізуватися в лави Радянської армії та відправлятися на відбудовні роботи у східні області України⁷. За твердженням польського історика Єжи Кохановського, “поляки з давніх східних земель відносно швидко – ще в 1945 році – прийняли до відома остаточність і невідворотність змін”⁸, тобто неминучість переселення в Польщу, хоч є чимало даних про те, що уповноважені польського уряду в 1945 р. зволікали з виконанням угоди. Таким чином протягом 1945–1946 рр., внаслідок насильницького обміну населенням між Польщею та Україною та переселення нечисленних львівських євреїв, яким пощастило вижити у війні, етнічне обличчя Львова зазнало цілковитої зміни: суттєво зменшилася кількість польського та єврейського населення, значно зросла відносна частка українців, форсованими темпами збільшувалася чисельність росіян.

Нові господарські потреби Радянського Союзу, які постали після війни, передбачалося задовольняти не тільки за рахунок старих промислових центрів, а й шляхом максимального використання природних і людських ресурсів новоприєднаних територій, їхньої урбанізації та індустріалізації. Західні області станом на 1944 р. були найменш розвинутим промисловим регіоном України, але вони мали великі запаси корисних копалин, значні людські ресурси, а отже видавалися дуже перспективними. Так почалася індустріалізація краю, центром якої став Львів. Однак міграцію російського населення з метою промислового розвитку краю потрібно трактувати як супровідну. Адже серед росіян, які прибули в місто у повоєнні роки, велика частка припадала на працівників адміністративно-керівного апарату, органів НКВС-НКДБ, суду й прокуратури. Саме з числа прибулих формувалася керівна партійна номенклатура. На 1 січня 1945 р. до міста прибуло зі сходу і демобілізувалося з армії 8 505 чол. Серед них – 197 партійних, 106 комсомольських, 108 радянських працівників, а також 429 співробітників НКВС, прокуратури й суду⁹. В наступні роки кількість мігрантів зростала. В 1946 р. росіяни і євреї становили понад 37 % керівників підприємств та установ міста, а в 1949 р. цей показник перевищив 60 %¹⁰.

Водночас не потрібно недооцінювати й значення індустріалізації, що проводилася форсованими темпами в умовах адміністративно-командної системи. Вже в перші повоєнні роки в місті розгорнулося будівництво великих промислових об’єктів: автоскладального заводу проектною потужністю 15 тис.

---

⁶ ДАЛО, ф. П–3, оп. 1, спр. 214, арк. 4.

⁷ Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали / Упорядн. Т. Галайчак, О. Луцький та ін.; Відп. ред. Ю. Сливка. Київ, 1995. Т. 1: 1939–1953. С. 232.

⁸ *Kochanowski J. Przesunięcie granic // Karta. Warszawa, 1994. S. 67.*

⁹ ДАЛО, ф. П–3, оп. 1, спр. 46, арк. 72.

¹⁰ Там само. Спр. 101, арк. 88–91; спр. 218, арк. 1.

автомобілів у рік, заводів “Львівсільмаш”, віконного скла, велосипедного й електролампового, телеграфно-телефонної апаратури, фабрики будівельного картону. Одночасно проводилася реконструкція паровозоремонтного, автогенного, арматурного, інструментального, приладобудівного заводів¹¹. Такі масштаби й темпи промислового розвитку вимагали відповідного кадрового забезпечення. Проте серед місцевого населення (особливо після виїзду з міста поляків) спеціалістів і кваліфікованих робітників не вистачало. Отже, потреба в кадрах була реальною. До початку 1949 р. на постійну роботу у Львів прибуло близько 2 тис. інженерів і техніків і майже 14 тис. робітників¹². Поряд із ними, з метою прискореного інтегрування регіону в радянську політичну й соціально-економічну систему, радянське керівництво масово відряджало в західні області України вчителів, лікарів, наукових працівників, значна частина яких осідала у Львові. Лише впродовж жовтня – грудня 1944 р. населення міста зросло зі 149 тис. осіб до майже 186 тис., або на 24,6 %¹³. Станом на 1 січня 1946 р. воно вже налічувало 218 тис. чол.¹⁴ На початку 1950 р. у Львові проживало 378,5 тис. осіб, у тому числі українців – 144,6 тис., росіян – 90,4 тис., поляків – 30 тис., євреїв – 18,6 тис.¹⁵ Упродовж жовтня 1944 р. – січня 1951 р. частка українців зросла з 26,5 % до 42,8 %, а росіян – з 5,5 % до 30,8 %. Незважаючи на абсолютне та відносне збільшення українського населення, простежувалася тенденція інтенсивного зростання чисельності росіян та євреїв.

Процес кількісного відтворення населення Львова тривав до кінця 1950-х років. Саме тоді воно перевершило довоєнний рівень. Про це свідчив, зокрема, перепис населення СРСР 1959 року, згідно з яким у Львові проживало 411 тис. чоловік¹⁶. Упродовж 1960–1980-х років населення Львова продовжувало зростати. В 1970 р. тут проживало 554 тис., 1979 р. – 688 тис., 1989 р. – 811 тис. чоловік¹⁷. Дані переписів населення 1979 і 1989 років засвідчують, що за ці 10 років кількість жителів Львова зросла майже на 123 тис. При цьому кількість українців збільшилася з 513 811 осіб у 1979 р. до 645 381 особи в 1989 р. (з 74 % до 80 %).

¹¹ Центральний державний архів громадських об'єднань України, ф. 1, оп. 20, спр. 229, арк. 146; оп. 18, спр. 2975, арк. 22.

¹² ДАЛО, ф. Р–1519, оп. 1, спр. 38, арк. 68; Радянській Львівщині 30 років. Збірник документів і матеріалів. Львів, 1970. С. 36.

¹³ ДАЛО, ф. П–3, оп. 1, спр. 68, арк. 28.

¹⁴ *Макарчук С.* Втрати населення Галичини в роки Другої світової війни // Вісник Львівського університету. Серія історична. Львів, 2000. Вип. 35–36. С. 341.

¹⁵ Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х років ХХ ст. Документи, матеріали, спогади / Відп. ред. Ю. Сливка. Львів, 1996. Т. 2: 1946–1947 рр. С. 309.

¹⁶ Народне господарство Української РСР у 1959 році. Статистичний щорічник. Київ, 1959. С. 23.

¹⁷ Історія Львова / Відп. ред. В. В. Секретарюк. Київ, 1984. С. 315; Национальный состав населения Львовской области по данным Всесоюзной переписи населения на 17 января 1979 г. Статуправление Львовской области. Львов, 1981. С. 17; Національний склад населення Львівської області за даними Всесоюзного перепису населення на 12 січня 1989 р. Статуправління Львівської області. Львів, 1989. С. 17.

Кількість росіян дещо зменшилася – з 129 813 чол. до 127 860 (з 19,3 % до 15,8 %). Польське населення зменшилося на 2 тис. і становило в 1989 р. 10 тис. чоловік. Відбулося також скорочення кількості євреїв. Якщо в 1979 р. їх налічувалося майже 18 тис., то в 1989 р. – 12 632 особи¹⁸.

Демографічна ситуація в місті у 1960–1980-х роках значною мірою продовжувала визначатися міграційними процесами. Одним із них було переселення з сіл. Його доволі високі темпи зумовили інтенсивне зменшення кількості сільського населення області й різке порушення його статевої та вікової структури, негативно позначилися на стані сільськогосподарського виробництва, спричинилися до загострення житлової та продовольчої проблеми у Львові. Своєю чергою, молодь зі Львова відправлялася на освоєння нових територій, особливо на Північ, Далекий Схід, Сибір, а на Україну і до Львова приїжджали люди інших національностей, передусім росіяни.

Незважаючи на те, що офіційною мовою в УРСР вважалась українська, проте насправді вона поступово витіснялася з ділового й побутового вжитку російською мовою. Останній відводилася роль мови міжнаціонального спілкування, що на практиці означало стимулювання до переходу на неї неросійського населення, особливо з числа прибулих. Таким чином чисельність російської етнічної групи поповнювалася значною кількістю так званого російськомовного населення, зокрема з числа українців східних областей України та навіть місцевих жителів. Так, під час перепису населення 1979 р. 23 тис. українців, що проживали у Львові, назвали рідною мовою російську. З 12 тис. поляків тільки половина визнала рідною мовою польську. Щодо єврейського населення, то з 18 тис. російську назвали рідною 16 тис. осіб¹⁹.

Одночасно з етнічними змінами відбувалася трансформація соціально-економічних відносин. Протягом короткого періоду докорінно змінилася соціальна структура населення міста в напрямі утвердження радянської класової моделі суспільства. Провідною силою вважався робітничий клас. Інтелігенції як соціальній групі відводилося другорядне значення. Нарощення індустріального потенціалу міста супроводжувалося масовою міграцією робітників з усіх республік СРСР. Одним із суттєвих джерел поповнення робітництва міста було місцеве сільське населення, головно молодь. Поповнювалися робітничі колективи також за рахунок демобілізованих з армії. У кінці 1944 р. на промислових підприємствах Львова працювало 7,7 тис. робітників, у 1950 р. – 32,1 тис., на початку 1959 р. – 57,7 тис. У тому ж році ще 9,1 тис. робітників працювали у будівництві, 11 тис. – на транспорті, 29,5 тис. – в інших галузях

---

¹⁸ Национальный состав населения Львовской области по данным Всесоюзной переписи населения на 17 января 1979 г. Статуправление Львовской области. С. 17; Національний склад населення Львівської області за даними Всесоюзного перепису населення на 12 січня 1989 р. Статуправління Львівської області. С. 17.

¹⁹ Национальный состав населения Львовской области по данным Всесоюзной переписи населения на 17 января 1979 г. ... С. 27.

господарства. Серед робітників було 44 тис. (41 %) жінок²⁰. У 1984 р. у промисловості міста працювало 265 тис. чоловік, у будівництві – 36 тис., на транспорті – 50 тис. 3-поміж них майже 80 тис. проживали у приміських районах, по селах²¹.

Швидко зростала чисельність інтелігенції міста. На кінець 1940-х років у Львові працювало 1,4 тис. вчителів, у 1961 р. – 3 тис., у 1981 р. – майже 5 тисяч²². У 1961 р. в середніх спеціальних навчальних закладах міста працювало близько 1 тис. викладачів, у 1981 р. – понад 2 тис. Професорсько-викладацький склад вузів зріс за цей час з 2,3 тис. до 5,1 тис.²³ У 1985 р. на підприємствах, в установах і організаціях міста було зайнято 166 тис. спеціалістів з вищою і середньою спеціальною освітою, у 1989 р. – 194 тисячі²⁴.

На долю львівської інтелігенції у повоєнні роки випали важкі випробування. Арешти інтелігенції розпочалися відразу після вигнання німців з міста²⁵. Складовою частиною репресій були депортації. Одна з таких акцій була проведена органами МДБ восени 1947 р. В ніч з 20 на 21 жовтня зі Львова було вивезено в заслання 275 сімей²⁶. У Львівському держуніверситеті з вересня 1947 р. по квітень 1948 р. було звільнено як політично неблагонадійних, а також частково виселено в східні регіони СРСР 37 викладачів. Серед звільнених з посад були такі відомі вчені, як П. Коструба – завідувач кафедри української мови, М. Попов – завідувач кафедри вищих рослин, М. Гембарович – завідувач кафедри теорії та історії мистецтв, І. Крип'якевич – професор кафедри історії України, М. Смішко – доцент кафедри археології, І. Шпитковський – старший викладач кафедри середніх віків²⁷. Подібні акції проводились і в інших вузах та установах міста.

Фактично зі вступом до Львова радянських військ розпочато роботу по ліквідації Греко-католицької церкви. 11 квітня 1945 р. у Львові були заарештовані провідні представники греко-католицького духовництва, зокрема, митрополит Йосиф Сліпий, єпископи М. Будка, М. Чарнецький, прелати О. Ковальський і Л. Куницький, священники В. Белей, Р. Білик, С. Сампара, Й. Труш та багато інших²⁸. Більшість із них було засуджено на тривалі терміни ув'язнення. У безрезні

²⁰ Історія Львова. С. 275.

²¹ Там само. С. 315.

²² Народне господарство Львівської області: Статистичний збірник. Львів, 1958. С. 208; ДАЛО, ф. Р–283, оп. 13, спр. 309, арк. 36; Історія Львова. С. 371.

²³ Історія Львова. С. 315, 335, 373.

²⁴ Соціальний розвиток Львівської області. Статистичний Збірник. Львів, 1991. Ч. 1. С. 39.

²⁵ Докладніше див.: *Попп Р.* Репресивні акції органів НКДБ–МДБ проти львівської інтелігенції у 1944–1953 рр. // Наукові зошити історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Львів, 2000. Вип. 3. С. 165–166.

²⁶ ДАЛО, ф. П–3, оп. 2, спр. 116, арк. 96.

²⁷ Культурне життя в Україні... Т. 1. С. 211.

²⁸ *Баран В., Даниленко В.* Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.). Київ, 1999. С. 24.

1946 р. відбувся Львівський собор, на якому під тиском НКДБ була “скасована” Берестейська унія 1596 р. Греко-католицька церква офіційно перестала існувати. Значна частина духовенства, яка не підтримала рішення Собору, зазнала переслідувань.

Політичні репресії, щоправда не масові, тривали і в 1960–1970-х роках. Саме у Львові відбувалися найгучніші судові процеси цього періоду, зокрема справа Українського національного комітету (1962), лідерів якого Б. Грицину та І. Ковалю було страчено; Української робітничо-селянської спілки (1961), керівника якої Левка Лук’яненка було також засуджено до смертної кари, заміненої пізніше на тривале ув’язнення; процеси над представниками львівської інтелігенції 1966–1977 років, внаслідок яких в ув’язненні опинилися М. Горинь, І. Гель, М. Осадчий, І. Калинець, С. Шабатура та інші²⁹.

Репресії й недовіра до місцевої інтелігенції були визначальними рисами кадрової політики того часу. Усі відповідальні посади в місті займали немісцеві спеціалісти. Склалася суттєва відмінність в розподілі населення окремих національностей по заняттях. Так, за даними перепису 1989 року у Львові розумовою працею було зайнято тільки 29 % українців і 57 % росіян³⁰. Особливо значною була частка росіян серед керівників партійних і громадських організацій та їх структурних підрозділів, керівників підприємств і цехів, інженерно-технічних працівників, юристів, працівників торгівлі, постачання і збуту.

У 1980–1990-х роках темпи народжуваності у Львові, як і загалом в Україні, знижувалися. У 1980 р. кількість народжених у місті дітей в розрахунку на одну тисячу чоловік населення складала 14,6, у 1989 р. – 13,5, у 1990 р. – 12,4³¹. У цей період зростало також число розлучень. Так, у 2000 р. на 4 730 зареєстрованих у місті шлюбів припадало 3 204 розлучення³². Порівняно високою була також смертність населення, передусім дитяча та серед чоловіків працездатного віку. В 1980 р. кількість померлих у місті в розрахунку на 1 000 чоловік населення становила 7,5, у 1989 р. – 7,8, у 1990 р. – 8,5³³. У 2000 р. у Львові народилося 6 116 дітей, а померло 8 312 осіб. Природне скорочення становило 2 196 чол.³⁴ До того ж частина мешканців у зв’язку з матеріальними труднощами залишила Львів і перебралася в села, чимало осіб у пошуках праці виїхали за кордон. Зростало число осіб пенсійного віку. Так, на 1 000 чоловік працездатного віку припадало в 1990 р. – 597, у 1995 р. – 612, у 2000 р. – 621 непрацездатних осіб³⁵. Чисельність населення Львова за 1989–2000 рр. не зросла і становила на 1 січня 2001 р. 811,2 тис. осіб³⁶.

²⁹ Історія суспільних рухів і політичних партій України (XIX–XX ст.). Львів, 1998. С. 234–238.

³⁰ Національний склад населення Львівської області за даними Всесоюзного перепису населення на 12 січня 1989 р. Статуправління Львівської області. С. 91–92.

³¹ Соціальний розвиток Львівської області. Статистичний збірник. Львів, 1991. Ч. 1. С. 28.

³² Населення Львівської області. Демографічний щорічник. Львів, 2001. С. 38, 40.

³³ Соціальний розвиток Львівської області. Статистичний збірник. Львів, 1991. Ч. 1. С. 28.

³⁴ Населення Львівської області. Демографічний щорічник. С. 31.

³⁵ Там само. С. 22.

³⁶ Там само. С. 7.

Протягом 1990-х років, у зв'язку з переходом до ринкових відносин, соціальна структура населення Львова зазнала змін. Поряд із державними почали функціонувати акціонерні, приватні підприємства та фірми. Інтенсивно розвивається сфера послуг, туризм, торгівля. У 1999 р. в різних галузях економіки, освіти та культури міста було зайнято 376 тис. чоловік, з них на підприємствах, в установах та організаціях працювало 330 тис. робітників і службовців, на малих підприємствах – 41 тис.³⁷ У місті з'явилася значна група безробітних. У 1995 р. було офіційно зареєстровано 2 263 безробітних, у 1997 р. – 9 917, у 1999 р. – 16 366 осіб³⁸.

Демократизація суспільного життя піднесла міжетнічні стосунки у місті на якісно новий рівень. Прикметою часу стало створення національно-культурних товариств, які почали відігравати помітну роль у збереженні та розвитку національних мов і культур. У Львові з'явилися Товариство української мови ім. Т. Шевченка, Товариство польської мови, Товариство шанувальників єврейської мови та культури ім. Шолом-Алейхема, Товариство шанувальників вірменської культури “АХПЮР” (“Джерело”), Товариство російської мови і культури ім. О. Пушкіна. Відбулися зміни в навчальних планах шкіл і вузів, у яких навчаються представники національних меншин. Таким чином, перспектива розвитку міжетнічних стосунків у Львові, як і в Україні загалом – оптимістична.

Kostyantyn KONDRATYUK

L'viv

THE CHANGES OF ETHNIC-SOCIAL COMPOSITION OF THE POPULATION OF L'VIV (1944–2000)

Due to the effects of the Second World War, the ethnic-social composition of L'viv population underwent essential changes. Polish and Jewish communities, that used to be the most numerous in the city, lost their importance. Ukrainians became a numerically dominant national group owing to the processes of urbanization and moving of the people from other regions of Ukrainian Soviet Republic to L'viv. Soviet authorities sent experts from different regions of the USSR to Western Ukraine in order to accelerate the integration of the region. As a result, the share of Russians and Jews in L'viv population quickly increased. Due to the industrialization and nationalization of manufacture, the social structure of the city population radically changed. The leading role in it, according to the Soviet ideology, was reserved for workers, while the minor one was left for intelligentsia. Under the Soviet rule the Ukrainian intelligentsia of the city suffered from ideological pressure and was the main object of repressions.

Key words: L'viv, ethnic-social development, Sovietization of Western Ukraine, intelligentsia.

³⁷ Праця у Львівській області. Статистичний збірник. Львівське обласне управління статистики. Львів, 2000. С. 10.

³⁸ Там само. С. 14.